

CUKRÁRNA MYRIAM

Ivan Klíma

Hledáte místo, kde...

... můžete celý den studovat nebo pracovat?

... seženete knížku pro zábavu, do školy, k poučení?

... stahujete e-knihy, posloucháte hudbu, tisknete 3D?

... osobně potkáte české i světové autory?

... můžete zajít na koncert, filmy artové i 3D?

Právě jste ho našli!

Městská knihovna v Praze

43 poboček, **3** pojízdné knihovny, **4 000** akcí ročně,
2 000 000 dokumentů, **60** Kč za registraci

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.e-knihovna.cz

www.facebook.com/knihovna

Cukrárna Myriam

Ivan Klíma

Znění tohoto textu vychází z díla [Klára a dva páni; Cukrárna Myriam](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Dilia v Praze v roce 1968. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

§

Text díla (Ivan Klíma: Cukrárna Myriam), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uvedte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 23. 10. 2020.

OBSAH

OSOBY.....	6
CUKRÁRNA MYRIAM	7

OSOBY

VEDOUcí

STARÁ DÁMA

MLADíK

MISTR CUKRÁŘ

PETR

JULIE

MLADíK V ČERNÉM

DíVKA V ZÁVOJI

HOUBAŘ

PŘÍSLUŠNíK

DRUHý PŘÍSLUŠNíK

PROKURÁTOR

POSLANEC

Pult s cukrovím a cukrářskými výrobky. Hrací automat. Místnost je otevřena a přechází do zahrady, kde stojí tři stolky se židlemi a slunečníky, na kterých jsou vyšiti ptáci. Stranou kabina s telefonem. Nad vchodem velký nápis Cukrárna Myriam.

STARÁ DÁMA a MLADÍK sedí u jednoho ze stolků. VEDOUCÍ přináší podnos se zákusky.

VEDOUCÍ: Tady houbičky z mandlového těsta. Pro dámu. Specialita cukrárny Myriam. Tohle je pro pána. Prosím, nesplést! *(Odchází důstojně.)*

STARÁ DÁMA *(je oděna v dávno nemoderní obnošené šaty. Ukrojí si kousek dezertu lžičkou, potom jej vezme do prstů a strčí do úst):* Och... *(Vzdychne.)* Připomíná mi to *(vzpomíná)* cukrárnu pod Schönbrunnem. *(Všimne si.)* Jste nějaký bledý. Je vám něco, chlapče? Tam jsem chodila každou sobotu na kávu, tam vařili tu nejlepší.

MLADÍK: Byla jste ve Vídni?

STARÁ DÁMA: Samozřejmě, že jsem byla ve Vídni. Ale to vy jste byl ještě na houbách. To jste ještě čtyřicet let moh chodit po houbách. *(Směje se hlasitě.)* Ale tyhle houbičky, já už nebyla u cukráře...

VEDOUCÍ projde mezi stolky.

STARÁ DÁMA: Pane vedoucí, tyhle houbičky, tyhle mandlové houbičky, plněné... *(mlaskne)*, to je – die Delikatesse!

VEDOUCÍ (*se ukloní*): Vaše uznání, madam, nepatří mně. (*Obrátí se, zavolá.*) Matěji! (*Ukáže na štít.*) Na tomto místě ještě nedávno stál hostinec. Páchnoucí špeluňka, pивní výpary, pobudové, rvačky! A nyní... (*Rozkročí se, ustrne, téměř slavnostně.*) Cukrárna! A její jméno – nezní vám téměř něžně? Myriam!

MISTR CUKRÁŘ vyhlédne zezadu z dílny. Je to on, kdo je vpravdě okrasou cukrárny Myriam. Obrovský, tlustý a mohutný muž, pro něhož ohýbat železo v zubech by mohlo být rozptýlením. Oblečen jen v zástěře spíše řeznické. Chlupatá prsa a paže má obnaženy; ruce má upatřeny jakousi polevou, která nemůže nevyvolat krvavé asociace.

To je náš nový mistr cukrář. Matěji, dáma si velice pochvaluje vaše houbičky.

STARÁ DÁMA: Bravo, pane mistr. (*Zatleská distingvovaně, jako by seděla v opení lóži.*)

VEDOUCÍ se přidá svým potleskem. MISTR CUKRÁŘ se ukloní, potom i on zatleská. Ozve se několik ran téměř hromových. STARÁ DÁMA ulekaně ustrne. MISTR CUKRÁŘ se znovu ukloní, zmizí opět v temné útrobě cukrárny.

(*STARÁ DÁMA MLADÍKOVI.*) Bylo to od vás hezké. Pozvat cizí bábu... Ne, já vím, vy jste galantní. (*Přihladí si snad ze zvyku z mládí vlasy.*) Ale mně už nikdo roky neubere. Dneska, vždyť to víte, lidi kolem člověka chodějí jako slepí. A když si vás všimnou, tak jenom, aby vám... Ale vás, nebolí vás něco?

MLADÍK: Co jste chtěla říci? Proč si vás lidi všimnou?

STARÁ DÁMA: Ze závisti. Že žiju. Že ještě jím chleba a dýchám vzduch. Koho by napadlo, tak jako vás, oslovit cizí bábu na lavičce, a dokonce ji pozvat do cukrárny. Jen tak proto, že mu snad připomíná, že mu připomíná...

MLADÍK: Teta byla báječná. Měla dobré srdce prostě.

STARÁ DÁMA: Jste po ní, synáčku. Krev se nezapře.

PETR s JULIÍ vstoupí, poněkud nerozhodně se rozhlížejí. PETR vytáhne z kapsy noviny a hledá v nich cosi, zkoumavě hledí na štít. Potom usedají k jednomu ze stolků.

Starý člověk... Jen to nechte. Vy jste galantní mladík, ale mně už lichotit nemusíte, co může čekat od lidí? Ještě tak mladým hlídat děti... Ale když je sám... *(jí houbičky)* a ze všeho nejmíň má pomyšlení na sladkosti... Ale vám skutečně není dobře. Třesete se celý.

MLADÍK: Ten dezert... *(Rozkašle se.)* Víte, mladý člověk u nás vlastně taky nemá pomyšlení... A co může čekat... *(Vstává.)* Radši zaplatím. *(Drží se židle, aby neupadl.)*

VEDOUCÍ *(nese pod paží papírové desky. Přijde ke stolků, kde sedí PETR s JULIÍ):* Máte přání?

STARÁ DÁMA *(stahuje MLADÍKA):* Počkejte chvíli... Mně se tu líbí. Podívejte, ty slunečníky! Jsou na nich papoušci. Já měla dlouho papouška. A ty houbičky... Oni do nich určitě dávají...

MLADÍK *(ustrne):* Co?

STARÁ DÁMA: Nějaké víno nebo koňak... Až se mi točí hlava!

MLADÍK (*drží se židle*): Platím!

PETR: Totiž četli jsme ten... inzerát, nebo co to bylo...

STARÁ DÁMA (*tahá mladíka za kabát*): Tak si přece sedněte! Jste celý... Třesete se! (*Podává mu talířek.*) Ochutnejte to! Je v tom (*směje se*), bože, já už se nenapila... Ale tohle... Uvidíte, jak vám to udělá dobře!

MLADÍK odstrkuje talířek.

JULIE: Rádi bysme se zeptali na to družstvo. Na to bytové družstvo.

MLADÍK (*zařve*): Platím!

PETR: Nevíme ovšem, jestli to všechno... Jestli jsme na dobré adrese.

STARÁ DÁMA: Tak si vemte houbičku. Ony jsou plněné (*opile*) Moselským a Rýnským. Burgundským a Beaujolais, a teď dokonce (*naslouchá*) slyším zpívat. Je to ona: božská Ema...

VEDOUcí: Tady, mladý muži, se ještě nedávno plivalo po stolech a zde (*ukáže ke zdi*), když slečna dovolí, se močilo jen tak pod širým nebem. A nyní... místo, k němuž vzhlížíte s ulehčením i s očekáváním i vy. Cukrárna Myriam! Jste na dobré adrese. (*Učiní úkrok k druhému stolu.*) Tady je váš účet, pane. (*Podává MLADÍKOVÍ účtenku.*)

MLADÍK vytahuje stokorunu. VEDOUcí se mu chystá vracet.

STARÁ DÁMA (*zpívá*):

Milovala jsem.
Ale jen jednou v životě svém.
Tou láskou horoucí vroucí
a nikdá nehynoucí.

MLADÍK: Nechte to. To je dobré. Proboha! Co s ní bude?

VEDOUČÍ: Nabídněte jí rámě.

STARÁ DÁMA (*zpívá*):

Měla sem milého
sobě upřímného,
on se dal do sboru
rudých sociálů.

MLADÍK jí nabízí rámě. VEDOUČÍ se vrací k PETROVI a JULII.

STARÁ DÁMA (*zpívá*):

Nazdar, nazdar, nazdar!
Ještě jednou nazdar!
On se dal do sboru
rudých sociálů.

Odchází i s MLADÍKEM.

JULIE: Vy, vy máte něco společného s tím družstvem?

VEDOUČÍ: Jsem vedoucí zde v cukrárně Myriam.

PETR: Tady. (*Čte.*) Píšou, že členové družstva mohou dostat byt.
A ihned.

VEDOUCÍ: Na tomto místě se prolévaly hrdly hektolitry piva – zatímco dnes si můžete nechat na jazyku sládnout ty nejjemnější speciality – houbičky z mandlí.

PETR: To znamená okamžitě?

VEDOUCÍ (*věcně*): Po vyřízení formalit.

JULIE: Ale to přece není možné.

PETR (*čte*): Zájemci se mohou dostavit každý čtvrtek ve dvacet hodin do cukrárny Myriam.

VEDOUCÍ se dívá na hodinky.

PETR: Ovšem. Jsou teprve čtyři hodiny. Ale myslel jsem si, že večer... už by na nás nepřišla řada. A vy máte něco společného s tím družstvem?

VEDOUCÍ: Zastupuji předsedu.

PETR: Pane, pane... (*Povstane, podává mu ruku.*) Já tomu prostě... (*Zarazí se.*) Kolik činí vklad do vašeho družstva?

VEDOUCÍ: To záleží na okolnostech.

PETR: Ovšem!

VEDOUCÍ: Někdy se vyskytnou komplikace. Poplatky za formality, intervence a věnce.

PETR: Ano, chápu... Záleží jistě také na velikosti bytu.

VEDOUCÍ: Vidím, že se rychle orientujete. *(Plácne ho po zádech.)*

JULIE: Ale aspoň přibližně. My totiž... On teprve končí školu.

VEDOUCÍ váhá.

JULIE: Nebude to asi pro nás. I když já něco vydělám. Ale co to je – obyčejná návrhářka!

VEDOUCÍ váhá.

JULIE: Ale snad byste nám mohl aspoň pro informaci... Třeba jen naznačit...

VEDOUCÍ: Řekněme tedy... *(Váhá.)* Pět tisíc.

JULIE: Pět tisíc?

PETR *(vyskočí):* Pět tisíc...?

JULIE: Pět tisíc? A ihned?

PETR *(se směje):* Pět tisíc!

JULIE: V době, kdy za třicet tisíc čekáte deset let?

PETR *(se hystericky směje):* Nech toho, vidíš přece, dělají si z nás blázny.

Z dálky se blíží pohřební hudba.

VEDOUCÍ: V cukrárně Myriam si nikdo nikdy z nikoho nedělá bláznů. Nejsme nějaká špeluňka, mladý muži! *(Odchází.)*

JULIE: Urazil se, možná žes ho urazil.

PETR: Nemám důvěru k takovým podnikům, ani k lidem, co mi slibují modrý z nebe.

JULIE: A co když skutečně... Proč by nemohli skutečně opatřit byt?

PETR (*přejde mezi stolky*): Nelíbí se mi to tady. (*Dojde k automatu, hodí do něj korunu, ozve se sladká hudba.*) A ta vůně! Necítíš to ve vzduchu? Nějaké bylinky. Sladká vůně, a ta hudba, sladká hudba. A vedoucí. Ten vedoucí je taky sladký.

Pohřební hudba se stále blíží.

JULIE: Mně je to jedno. Ať jsou tu bylinky. Ať je to tu sladké. Vždyť je to cukrárna. Ať je tu jaký chce vedoucí, jen když mi opatří byt!

PETR: Já mu nevěřím.

MLADÍK V ČERNÉM a DÍVKA V ZÁVOJI vstoupí. DÍVKA drží v rukou obrovské chryzantémy. Zastavují se u jednoho ze stolků, nesedají si.

JULIE: Já mu věřím, jednou se přece musí něco stát. Já už nechci, nechci se milovat pod mosty, po lavičkách a po průjezdech (*křičí*), nechci čekat deset let a těch deset let chodit v jedněch botách a mít kabát po babičce, nenapít se vína, nevidět, neslyšet, nežít...

VEDOUĆÍ se opět objeví, míří k nově příchozímu páru. Pod paží nosí stále svoje desky.

Jdi a zeptej se ho znovu! Omluv se mu a vyptej se ho na to družstvo!

MLADÍK V ČERNÉM (*vytahuje z kapsy smuteční oznámení*): Odešla tiše. (*Podává je VEDOUCÍMU.*) Nejdřív si zpívala. Řekl bych, že byla dokonce v sedmém nebi, vid'?' (*Obrací se k DÍVCE V ZÁVOJI.*)

DÍVKA V ZÁVOJI se rozpláče.

MLADÍK V ČERNÉM: Co řveš, káčo! (*Vzpamatuje se.*) Pak prý usnula. A šlo to hned.

VEDOUČÍ: Upřímnou soustrast. Vaše příbuzná?

MLADÍK V ČERNÉM: Ne. Našli jsme ji na inzerát!

VEDOUČÍ: Ach, ano. Muselo to být pro vás těžké, ale teď... (*Otevírá desky.*) Váš dekret!

MLADÍK V ČERNÉM (*bere papír do rukou, dívá se na něj*): Fakt... Naše jméno. Podívej! (*Ukazuje papír DÍVCE V ZÁVOJI.*) Přeci jen se dělá něco pro lidi!

DÍVKA V ZÁVOJI odstrčí jeho ruku, rozvzlyká se hlasitě.

MLADÍK V ČERNÉM: Tak neřvi! (*Pohlédne na ni pohrdavě.*) Tolik let jsme na to čekali! (*VEDOUČÍMU.*) Však je to dost. Člověk maká jak vůl a ani za to... (*Mávne rukou.*)

VEDOUČÍ: Vaše spokojenost je mi největší odměnou. Mým přáním bylo vždy pomáhat mladým. Mládí se musí rozplozovat. Mládí je naděje vlasti.

DÍVKA V ZÁVOJI vzlyká.

VEDOUČÍ: Mládí je jako sémě, z něhož vzklíčí nový život. Kdybych nebyl tím, čím jsem, přál bych si být zahradníkem. *(Ukloní se ještě jednou.)* Tedy přijměte moji soustrast...

MLADÍK V ČERNÉM: Nás by měli litovat. Víš, co teď začne za starosti? *(Odcházejí oba.)*

VEDOUČÍ se otočí, chce odejít.

PETR: Pane vedoucí!

VEDOUČÍ se zastaví.

PETR: Pane vedoucí, kdybyste dovolil...

VEDOUČÍ přistoupí k jejich stolu.

PETR: Ti dva dostali právě dekret?

VEDOUČÍ: Ovšem.

PETR: Za pět tisíc?

VEDOUČÍ *(rozevře desky, listuje v nich):* Za čtyři tisíce tři sta padesát. Byl to poměrně snadný případ.

PETR *(se rozesměje):* Snadný případ?

VEDOUČÍ: Opuštěná vdova. Odešla tiše. Nikdo se neznepokojil.

PETR: Nikdo... Jak dlouho čekali na ten dekret?

VEDOUcí (*listuje v deskách*): Dvanáct dní.

PETR: Dvanáct dní. Opuštěná vdova. A odešla tedy tiše?

VEDOUcí: Obvykle odcházejí tiše. I když předtím zpívají. Zpočátku se vyskytovaly jisté komplikace Týravé halucinace... Ale od té doby, co nastoupil nový mistr cukrář...

PETR: Nový mistr cukrář?

VEDOUcí: Od té doby už jenom zpívají.

PETR (*vybuchne*): Pane vedoucí, na mě celý tenhle ten váš podnik... Nemám k němu důvěru! Doufám, že jsem se vás nedotkl.

VEDOUcí (*se ukloní*): V tom případě, mohu vám něčím posloužit?

PETR (*váhá*): Ano. (*Vstane, pohlédne k pultu.*) Nějaké zákusky. A máte víno?

VEDOUcí: Víno pouze ovocné. Toto je cukrárna Myriam, mladý muž, ne nějaká špeluňka.

PETR: Přineste ovocné.

VEDOUcí: Muškátové?

PETR: Máte jiné?

VEDOUcí: Pouze muškátové, pane. (*Ukloní se a odchází.*)

HOUBAŘ vstoupí s košem.

JULIE: Tos neměl. Urazil jsi ho.

PETR: Copak nechápeš? Je... *(Klepe si na čelo.)*

JULIE: A ti dva? Co dostali dekret?

PETR: Taky jsou... *(Rozhlíží se, všimne si HOUBAŘE, který ho zdraví.)*
Nelíbí se mi to tady... Nechceš radši jít?

JULIE: Objednals přece zákusky!

HOUBAŘ znovu zdraví.

JULIE: Ale co když není blázen? Co když opatří ten dekret?

PETR: Za čtyři tisíce tři sta!

JULIE: Měl ses ho zeptat. Měl ses líp vyptat.

PETR: Za dvanáct dní!

JULIE: Není blázen... Já se na něj dívala. Já to poznám na očích. Mluví pravdu. On nám opatří dekret!

PETR: Od té doby, co nastoupil nový mistr cukrář.

JULIE: Já se ho tedy zeptám sama. Řeknu, že chceme vstoupit do toho družstva.

PETR: Chceš!

JULIE: Že chci vstoupit do toho družstva.

HOUBAŘ (*k nim přistoupí*): Dobrý den. Slyšel jsem, že mluvíte o mistrovi. Taky na něho čekám.

PETR: Nikam nevstoupíš!

JULIE: Já se zeptám. Já se na to zeptám.

PETR: Půjdeme odtud. Hned! (*Vstává.*)

JULIE (*vyzývavě, HOUBAŘI*): Vy máte houby?

HOUBAŘ: Přinesl jsem je. Člověk se musí nějak živit, když má děti a staví. Kromě toho houby jsou moje vášeň. Po dědkovi. Od sněhu do sněhu, já jsem v lese. Já, já je totiž přímo cítím – s odpuštěním – jako pes. Jdu ve sněhu a najednou hrábnu a hle, ona to *Clitocybe nebularis*.

JULIE (*nahlíží do koše, užasle*): Ale to jsou divné houby!

HOUBAŘ (*vytahuje zelenou muchomůrku*): Vy myslíte? To je přece muchomůrka!

JULIE: To je ale divná muchomůrka!

HOUBAŘ (*vytahuje další muchomůrku*): Vám se nelíbí? *Amanita phalloides*. (*Vytahuje další muchomůrku, klade ji na stůl.*) V roce 1937 podařilo se Lynenovi a Wielandovi určit jeden z jejích jedů. Nazvali jej plalloidin. Jedna dvacetina miligramu tohoto jedu usmrtila myš ve dvanácti hodinách.

JULIE: Ale to je... To je strašně jedovatá houba.

HOUBAŘ (*věcně*): Teprve o čtyři roky později Wieland, tentokrát s Hallermayerem, izolovali nejsilnější její jed. Nazvali jej amanitin. Myš usmrtila už jedna dvoustetina miligramu. Půlgramovou dávkou usmrtíte tedy sto tisíc myší.

JULIE: To je strašné!

HOUBAŘ: Sto tisíc myší seřazeno za sebe by vytvořilo řadu dlouhou osmnáct kilometrů!

JULIE: Brr!

HOUBAŘ: Kolem ní byste vojenským krokem pochodovali čtyři a půl hodiny.

JULIE: A lidi? Co lidi?

HOUBAŘ: Lidem je samozřejmě třeba silnější dávky.

PETR (*vyskakuje*): Mně se to nelíbí. K čemu sbíráte takové houby?

HOUBAŘ: Musím se nějak živit. Kromě toho už jsem vám sdělil. Houby to je moje vášeň. A stavím.

JULIE (*se dívá fascinována na muchomůrky*): A to vyrostete jen tak v lese?

HOUBAŘ: Příroda je mocná.

JULIE: Mně se zdá docela, docela krásná houba. Je to strašné, taková malá houba. (*Chce si na ni sáhnout, ale potom ucukne.*) A vypadá docela nevinně... Je nějak léčivá?

HOUBAŘ: Léčivá? To jsem ještě neslyšel, že by byla léčivá.

PETR (*křičí*): Tak k čemu to sbíráte? Proč to tady pohazujete po stole, na kterém se jí?

HOUBAŘ: Promiňte, nevěděl jsem. (*Vrací houby do koše.*) Chtěl jsem jen slečně ukázat. (*Dotčeně.*) Pane, já jen plním svoji povinnost. To jsou objednané houby.

VEDOUČÍ přináší láhev vína a zákusky, staví vše na místo, kde předtím ležely houby. PETR nadzvedává talířek, staví jej vedle. HOUBAŘ zdraví. VEDOUČÍ se chystá k odchodu.

JULIE: Pane vedoucí... Já bych ráda, rádi bychom vstoupili...

PETR: Pane vedoucí, tady ten pán čeká zřejmě na vás. Přines vám muchomůrky.

VEDOUČÍ se ohlédne. HOUBAŘ zdraví.

VEDOUČÍ: Ach, to jste vy. Mistr už vás vyhlížel.

HOUBAŘ zdraví a odchází i s košem.

PETR: Můžete dneska oddělat nejmíň šestnáct milionů myší.

VEDOUČÍ (*odmítavě*): To není moje starost.

PETR: Anebo kolik lidí?

VEDOUČÍ: To je starost mistrova.

JULIE: Pane vedoucí, chtěla jsem se zeptat, jaké jsou podmínky...

PETR (*ohromeně*): Vy tedy připouštíte, vy přiznáváte...

JULIE: ... pro vstup do vašeho družstva.

PETR: Že i lidi?

VEDOUČÍ (*listuje v deskách*): Je třeba vyplnit tuto přihlášku.

PETR: Přiznáváte to?

VEDOUČÍ: Potom oznámíte byt, který jste si vyhlídla.

JULIE: Byt, který jsem si vyhlídla?

VEDOUČÍ: Doporučuje se byt obývaný jenom jednou osobou, pokud možná starší. Pokud možno opuštěnou. Tím vším se snižují výlohy.

JULIE (*užasle*): Ano.

VEDOUČÍ: S touto osobou navážete známost a pozvete ji sem do cukrárny Myriam.

JULIE: A dál?

VEDOUČÍ: Objednáte jí specialitu cukrárny Myriam. Houbičky z mandlového těsta.

PETR (*vyskočí*): Začínám chápat.

VEDOUČÍ: Vy ovšem se jich ani nedotknete.

PETR: Začínám rozumět.

JULIE: A co dál?

VEDOUČÍ: V den pohřbu se dostavíte, abyste si vyzvedla dekret.

JULIE: Ale jak, jak to, že dekret dostanu právě... já?

VEDOUČÍ: Zaplatíte přece pět tisíc.

JULIE: Začínám, i já už začínám...

VEDOUČÍ se dívá na hodinky.

JULIE: A to znamená, že bych za čtrnáct dní, že bychom mohli mít svůj... vlastní... byt?

VEDOUČÍ: Bezpochyby i vy. Máte-li něco vyhlédnutého. A pět tisíc.

PETR (*chladně*): To, co činíte, je návod k vraždě.

VEDOUČÍ: Mladí musí bydlet. Nebudou-li bydlet, nebudou se moci rozplozovat. Nebudou-li se moci rozplozovat, nebudou mít potomků. Vlast potřebuje novou směnu. (*Dívá se na hodinky.*)
Přejete si přihlášku?

PETR (*bere papír do rukou. Trhá jej*): Nikdy.

VEDOUČÍ: Jak si přejete.

JULIE: Ale já...

PETR: Jdeme!

JULIE: Ještě jsem nesnědla. A to víno...

PETR: Anebo... *(Rozhodne se.)* Počkáš tu chvíli! *(Jde k telefonní budce.)*

JULIE: Kam chceš volat?

PETR vstoupí do budky.

JULIE *(otevívá kabelku):* Zaplatím zatím.

VEDOUcí jí podává účet.

JULIE *(platí):* Možná, že to všechno... není to jen všechno taková hra?

VEDOUcí: Nebydlíte přece.

JULIE: Ne. Já pořád ještě žiju s bratrem.

VEDOUcí: Život člověku někdy připadá jako hra. Nebo jako sen. Bohužel, nemůžete přestat tuhle hru hrát. A z tohohle sna procitnout.

JULIE: A vy tedy skutečně... ty houbičky?

VEDOUcí: Chcete přece bydlet.

JULIE váhá.

VEDOUČÍ: Mít svůj pokoj. Svě ticho. Svůj kout. Zalézt někam, když přikvačí bolest. Naslouchat tiché hudbě, když je člověk šťasten.

JULIE přikývne.

VEDOUČÍ (*vytahuje z desek nový arch papíru*): Vezmete si ji tedy?

JULIE (*váhá, ohlédne se k budce*): Kam vlastně volá?

VEDOUČÍ: Volá policii.

JULIE: To by neudělal. Je umíněný. Rád se pere. Ale právě proto – policii, to by neudělal!

VEDOUČÍ: Ale ano. Na mě ano. Někteří na mě volají policii. Už jsem si zvykl.

JULIE (*si od něho bere přihlášku*): Ale co když přijdou?

VEDOUČÍ: Policie?

JULIE: Ano. A když vás... Sám jste přece říkal...

Z dálky se blíží pohřební hudba.

... že to všechno se skutečně děje. Ty houbičky a ty pohřby a tak.

VEDOUČÍ: Život je zápas. Vyžaduje oběti. A nejvíc od těch, kteří chtějí sloužit.

JULIE: Vy se nebojíte?

VEDOUČÍ: Konám jenom svoji službu. Je povznášející být ve službě mládí. Dotýkáte se tím vlastně budoucnosti. (*Dívá se na ni.*)
A když se dívám na vás, cítím: něžné a spanilé budoucnosti.

JULIE (*rozpačitě*): Jste... milý.

VEDOUČÍ: Kdykoliv spatřím spanilost jen vzdáleně blízkou vaší, říkám si: jaký hřích, jaká rozmařilost, není-li denně zobjímána a zlíbána. Promiňte mi mou otevřenost, slečno! (*Ukloní se, odchází.*)

JULIE (*tiše*): Děkuji vám.

PETR (*vyjde z budky*): Tak. Už odešel? Kam zmizel?

JULIE ukáže k cukrárně.

PETR: Nesmí utéct. Za chvíli tu budou!

Hudba se stále více přibližuje.

JULIE: Kdo?

PETR: Policie. Prokurátor. Poslanec. Už nebudou houbičky z mandlového těsta. (*Vykřikne.*) Vyberou tohle povedené hnízdo.

JULIE: Proč jsi to udělal? On je docela..., opatřuje lidem byty... Když ty nechceš, proč to kazíš jiným? Pojd', odejdeme radši odtud.

PETR: Co to máš?

JULIE se snaží ukryt přihlášku.

PETR (*jí vytrhne papír*): Tak ty... tys to vzala? Ty seš ochotná, ty seš připravená vraždit?

JULIE: Ale Petře... Já bych přece nikdy... Já jsem si jen vzpomněla. (*Téměř koketně.*) Já znám jednu takovou... je jí osmdesát. Už jen celé noci křičí, pro tu je život stejně utrpení. Nevydrží ani týden. Kdybychom ji sem přivedli, byl by to pro ni poslední výlet. Aspoň by ještě naposledy, něco by si užila. A my bysme... (*Zarazí se.*) Co se tak díváš? Vždyť nemusíš... Nemusíme to vyplňovat.

PETR (*trhá přihlášku*): Až mě bude osmdesát... Proč vlastně osmdesát? Možná zítra, až ti zrovna připadnu zbytečný, tak taky... (*Suše.*) Aspoň vím, co od tebe můžu čekat!

PŘÍSLUŠNÍK má uniformu, nemá však číslo. V klopě sotva patrnou černou stužku, zastaví se poněkud rozpačitě.

PETR (*se k němu rozběhne*): Už jste tady? Pospíšil jste si.

PŘÍSLUŠNÍK: Šlo to rychle. Rychleji, než jsem čekal.

PETR: Přišel jste sám?

PŘÍSLUŠNÍK: Ostatní zůstali venku. Truchlí.

PETR (*užasle*): Truchlí?

PŘÍSLUŠNÍK: Je to přece jen bolestné.

PETR: Bolestné? Je to strašlivé.

PŘÍSLUŠNÍK: Ano. Každá smrt je to – strašlivá. I když my, často se s ní – to – setkáváme. Až příliš často. Ale – (*ožije*) nedávno jsme měli zvláštní instruktáž. Neotupět! Příslušník ve službě, řekli nám, nesmí otupět, ani kdyby všichni ostatní – to – otupěli.

PETR: Ale to, co teď uvidíte, bože, nesmíte ztrácet čas, než to všechno schovají, než je zničí, ty svoje houbičky!

PŘÍSLUŠNÍK: Proč by je ničili?

PETR: Protože možná tuší... protože vás mohli zahlédnout.

PŘÍSLUŠNÍK: Ale vždyť přece stačí... (*Rozesměje se.*) Už jste mě zahlédl vy. Anebo vy nejste z toho družstva?

PETR: Ale já – (*Trne.*) Já vás přece volal. (*Zarazí se.*) To já telefonoval.

PŘÍSLUŠNÍK: To jste tedy volal vy? Dneska ráno? (*Staví se do pozoru.*) Jsem vám velmi... Nečekal jsem, že to půjde tak rychle. (*Sahá do kapsy, vytahuje smuteční oznámení.*) Přinesl jsem vám také jedno. (*Postaví se do pozoru.*) Zemřel smrtí statečných. Do poslední chvíle si zpíval.

PETR ustupuje jakoby v hrůze.

PŘÍSLUŠNÍK (*zpívá*):

U Zborova na vršíčku
vidět na nebi hvězdičku,
jedinou hvězdičku,
Zdeničko má.

PETR: Tak vy – vy také?

PŘÍSLUŠNÍK: Bylo to strašlivé, jak jste sám upozornil. Ale přesto...
(Čeká.)

PETR (JULII): On je také...

JULIE: Taky neměl kde bydlet.

PŘÍSLUŠNÍK: Volal jste, že dekret je připraven.

PETR: Dekret je připraven! Pro vás! Něco jiného bude pro vás připraveno!

DRUHÝ PŘÍSLUŠNÍK (*vstoupí, rozhlíží se, spatří PRVNÍHO PŘÍSLUŠNÍKA, zdraví ho*): Prý tu není něco v pořádku. Volali. Nějaký nedokonaný pokus.

PETR: To já volal.

DRUHÝ PŘÍSLUŠNÍK (PRVNÍMU): Tak oč jde?

PŘÍSLUŠNÍK: Tady je cukrárna Myriam.

DRUHÝ PŘÍSLUŠNÍK (zaujatě): Tak to je tady? Pěkně to tu upravili.

PETR: Ne nedokonaný pokus. Tady se dokonalo mnoho pokusů. Tady se podávaly otrávené pokrmy... (*Ukáže k pultu.*) Mandlové houbičky. Specialita cukrárny Myriam.

DRUHÝ PŘÍSLUŠNÍK: Vy jste je jed?

PETR: Naštěstí ještě ne.

DRUHÝ PŘÍSLUŠNÍK: Tak jak víte, že jsou otrávený?

PETR: Jiní je jedli. Tady ten (*ukáže na PŘÍSLUŠNÍKA*) by vám mohl říct víc.

DRUHÝ PŘÍSLUŠNÍK (PRVNÍMU): Jed tu někdo nějaký houby?

PŘÍSLUŠNÍK (nedůvěřivě): Byli tu sami. Tihle dva mladí. Tady je cukrárna Myriam.

DRUHÝ PŘÍSLUŠNÍK: Pěkný to tu je. (*Jde až ke vchodu.*) Je tu někdo? (*Vstoupí dovnitř, nahlédne za pult.*) Nikdo tu není. Co je tohle? (*Vhazuje korunu do automatu, ten začne hrát.*) Hraje to. Pěkný, co? To jsou dneska věci. Aha, tady jsou ty houbičky. (*PRVNÍMU PŘÍSLUŠNÍKU.*) Jsou to ty houbičky?

PŘÍSLUŠNÍK: Nikdo nic nejed, aspoň to – v mé přítomnosti.

DRUHÝ PŘÍSLUŠNÍK (PETROVI): Tak pozor, pozor s těma obviněníma. (*Vezme jednu houbičku do ruky.*) Tak tohle že je otrávený? (*Dívá se na houbičku proti světlu.*) Tohle podle mého názoru nemůže být otrávený. (*Kousne do houbičky.*)

PETR: Co to děláte?

DRUHÝ PŘÍSLUŠNÍK (polkne, čeká – vítězně): Říkal jsem vám to. Tohle není otrávený.

PETR: Před chvílí přinesli houby. Jedovaté houby. Celý koš. Stačilo by to otrávit milion myší.

DRUHÝ PŘÍSLUŠNÍK (*se zajímá*): Prosím vás, kde by vzali tolik myší? Nejste vy trochu hypochondr? (*Rozhlíží se.*) Tak tohle je cukrárna Myriam.

JULIE (*se vmísí*): Nebyl jste tu ještě nikdy?

DRUHÝ PŘÍSLUŠNÍK: Já ne.

JULIE (*kteřá pochopila rychleji než PETR*): Nesednete si na chvíli?

DRUHÝ PŘÍSLUŠNÍK (*si sedá*): Děkuju.

JULIE (*mu nalévá skleničku*): Pijete ovocný?

DRUHÝ PŘÍSLUŠNÍK: Mně je to jedno, když jsem ve službě. Já jsem jen vobyčejnej člověk.

PETR: Ale... Julie, přece on musí...

JULIE (*ho gestem zarazí*): Tak vy jste prvně v cukrárně Myriam?

DRUHÝ PŘÍSLUŠNÍK: Jo.

JULIE: Ale slyšel jste o ní.

DRUHÝ PŘÍSLUŠNÍK (*se napije*): To teda slyšel.

PETR: Julie, chováš se – to je nemožné. A vy – (*DRUHÉMU PŘÍSLUŠNÍKOVÍ, zarazí se, začíná chápat.*) Co jste slyšel o téhle cukrárně?

DRUHÝ PŘÍSLUŠNÍK (*PRVNÍMU*): Co prý jsem slyšel? (*PETROVI.*) Tak vy mě budete vyslychat? Tak pozor! Vy mě vyslychat nebudete!

PŘÍSLUŠNÍK: Tady není něco v pořádku. (*Prudce.*) Vy nejste z družstva! Vraťte mi ten papír! (*Vytrhne mu pohřební oznámení.*) On není z družstva, ale dělá, jako by byl! (*Sedá si ke stolku vedle JULIE.*)

DRUHÝ PŘÍSLUŠNÍK (*vstává od stolku, PETROVI*): Co vy jste vlastně zač? Roztrušujete podivný podezření. Máte vůbec v pořádku svoje papíry?

JULIE: On patří ke mně.

DRUHÝ PŘÍSLUŠNÍK: Máte štěstí. Že tady slečna se za vás přimlouvá. (*PRVNÍMU PŘÍSLUŠNÍKOVÍ.*) Zavolá si prostě a obviní slušný lidi. Anebo to jste nevolal vy?

PETR mlčí. PROKURÁTOR vstoupí, rozhlédne se, všimne si PŘÍSLUŠNÍKŮ, zaváhá, potom dojde ke stolku, opře se dlaní o desku stolu, čeká.

DRUHÝ PŘÍSLUŠNÍK: Možná že to někdo vaším jménem chtěl ostouzet poctivý lidi.

PŘÍSLUŠNÍK: Byl to on. (*Nalévá si.*) On se tady vydával za jinýho. (*Pije.*)

DRUHÝ PŘÍSLUŠNÍK: Vy, se mi zdá, jste nějak pěkně vyvedenej. Kdoví, jestli máte papíry. (*Vrhne pohled na JULII.*) To bych skutečně rád věděl.

PROKURÁTOR: Je tu někdo?

VEDOUČÍ (*se objeví s deskami*): K vašim službám.

PROKURÁTOR: Někdo mě volal. Představoval se, ale jméno jako vždy nebylo rozumět. Žádal mě, abych se v nutné záležitosti dostavil sem. Do cukrárny Myriam, jestli jsem rozuměl.

PETR vyskočí, rychle jde k prokurátorovu stolu.

PROKURÁTOR: Vidím však, že šetření se teprve provádí. Můj příchod tedy je předčasný.

PETR: Vy jste prokurátor?

PROKURÁTOR: Teď jenom host!

PETR: Pane prokurátore, musíte mě vyslechnout.

PROKURÁTOR (*nepříliš nadšeně VEDOUCÍMU*): Nějaký dezert bych prosil.

PETR: Tady... objevil jsem něco hrůzného. Něco, nad čím rozum... a srdce...

VEDOUCÍ netečně naslouchá.

PROKURÁTOR: Jenom klid, pane! Já jsem totiž po žloutence.

PETR: Tady na toto místo lákají nevinné. Stařeny a starce, aby je...

PROKURÁTOR (*ho gestem zarazí*): A něco pít. Něco nealkoholického.

VEDOUCÍ: Jsme bohužel cukrárna.

PROKURÁTOR: Jsem totiž po žlutence. *(PETROVI.)* Uklidněte se, pane. Já bych vám mohl vyprávět. Ne starce a stařeny, ale muže a ženy v květu života, otce od dětí po stech a po tisících, já bych vám mohl vyprávět.

PŘÍSLUŠNÍK *(dojde k VEDOUCÍMU):* Pane vedoucí, tady mě někdo volal. Dneska ráno. Kvůli to – dekretu.

VEDOUCÍ: Ovšem. *(Listuje v deskách.)* Jinak všechno vyřízeno?

PŘÍSLUŠNÍK: Vše vyřízeno. *(Podává VEDOUCÍMU smuteční oznámení.)*

VEDOUCÍ *(listuje v deskách, poněkud roztržitě):* Upřímnou soustrast, desátníku.

PROKURÁTOR: Já sám, pane, na tomto tichém místě, mi dovoluji se svěřit, já sám, bohužel, když přede mnou žena nevině popraveného klesla v mdlobách, jsem se neodvážil podat jí sklenici vody.

VEDOUCÍ: Váš dekret! *(Podává jej PŘÍSLUŠNÍKOVÍ.)*

PŘÍSLUŠNÍK *(uchopí papír, nedůvěřivě):* Moje to – jméno. I hodnost! *(Ustrne.)* Jsem vám zavázán, pane vedoucí.

VEDOUCÍ: Jste mladý člověk, jste příslušník. Vlast potřebuje, abyste měl příležitost se rozplozovat. Jsem jen ve službách své vlasti. *(Odchází.)*

DRUHÝ PŘÍSLUŠNÍK *(nahlédne PRVNÍMU přes rameno, slabikuje):* Bytový odbor. Tohle jsem ještě nikdy... *(Obrátí se k PETROVI, vítězně.)* Tak vidíte, slyšel jste. Dejte si pozor.

PŘÍSLUŠNÍK (*se vrátí k JULII, dopíjí sklenku, začíná konverzaci*):
Chcete se podívat? (*Ukazuje jí dekret.*)

PETR: Pane prokurátore, žádám vás, abyste mě vyslechl.

PROKURÁTOR: Ale příteli, vidíte sám, že vyšetření ještě neskončilo. Co by prokurátor dělal na místě, které ještě neopustila policie?

PETR: Policie, policie... Copak nevidíte? (*Tiše.*) Oni nevyšetřují. Jdou s nimi!

PROKURÁTOR: Uklidněte se, pane. Jestliže jdou s nimi, co potom my dva pořídíme?

PETR: A to říkáte vy?

PROKURÁTOR: Já bych vám mohl vyprávět, pane. Když jsou skutečně s nimi. To kráčíte po ulici a slyšíte jen vlastní srdce. Uléháte a v tu chvíli místo spánku vstupuje do vašeho lože hrůza. Vykřiknete a ozvěnou vám odpoví hlas fízla.

PETR: Ale vy přece... Nesmíte něco takové připustit! (*Tiše.*) Oni vraždí.

PROKURÁTOR: Jen klid, pane. Já jsem po žloutence.

VEDOUCÍ (*přináší PROKURÁTOROVI minerálku a houbičky*): Toto je specialita cukrárny Myriam, pane!

PROKURÁTOR: Spravedlnost, vážený příteli, kráčí pomalu, ale kráčí. Jednoho dne dorazí.

PŘÍSLUŠNÍK (JULII): Kdybyste si přála někdy mě navštívit, teď, když mám byt, oplatil bych vám to – skleničku. A mám doma, budu mít (*vzhledne k slunečníku*) takovýhle ptáci, ale živý!

VEDOUČÍ (DRUHÉMU PŘÍSLUŠNÍKOVÍ): Smím se vás zeptat na jméno?

DRUHÝ PŘÍSLUŠNÍK: Moje jméno? Tak vy mě budete taky vyslychat? Tak teda pozor, pozor! (*Všimne si posunků PRVNÍHO PŘÍSLUŠNÍKA, vypne hrud'.*) Seržant Malina.

VEDOUČÍ: Seržant Malina. Tak tedy, pane seržante, máme tu pro vás dopis. (*Podává mu obálku.*)

DRUHÝ PŘÍSLUŠNÍK: To není možné. (*PETROVI, výhrůžně.*) To je od vás? Tak pozor, pozor! (*Roztrhává obálku. Jsou v ní bankovky. Přepočítává je.*)

PETR (PROKURÁTOROVÍ): Vidíte to? Tu nestoudnost...

PROKURÁTOR (PETROVI): Uklidněte se. To nestojí za řeč. Uvidíte, že mu nedali ani tři tisíce. Co dneska pořídíte za tři tisíce? Je to bída. Bída to je!

DRUHÝ PŘÍSLUŠNÍK: Dvacet devět. Je jich dvacet devět. (*Počítá znovu.*)

PROKURÁTOR: Já bych vám moh vyprávět o obálkách. (*Nabírá na lžičku dezert.*) Za ty se daly koupit... i životy se kupovaly. Ale nechme toho. Nechme toho, já už chci taky mít trochu klid. Pochopte mě. Aspoň tady, aspoň chvíli klid.

PETR (*prudce*): Nejezte to! Tyhle houbičky můžou být, (*křičí*) tyhle houbičky jsou otráveny!

PROKURÁTOR: Klid, uklidněte se, pane... Nebo myslíte? (*Rozhlédne se, kývne na VEDOUCÍHO, který stojí ve dveřích cukrárny.*)

VEDOUCÍ: K službám.

PROKURÁTOR: Pane vedoucí, je možné, že tyhle houbičky by byly otráveny?

VEDOUCÍ (*zvedne talířek proti světlu, potom k němu hlasitě čichne*): Okamžik, hned to zjistím. (*Volá.*) Matěji!

MISTR CUKRÁŘSKÝ se objeví.

VEDOUCÍ: Matěji, tady host má obavu, jestli tyhle houbičky nejsou otráveny.

MISTR CUKRÁŘSKÝ zvedne talířek proti světlu, potom vezme jednu z houbiček, strčí ji do úst, chvíli ji žmoulá na jazyku, pak ji hlasitě vyplivne, zavrtí kategoricky hlavou.

VEDOUCÍ: Můžete se spolehnout, pane, tyhle otráveny nejsou. (*Vzdálí se.*)

PROKURÁTOR se chystá jíst houbičky.

PETR: Ale přece – jim nemůžete věřit.

PROKURÁTOR: Proč myslíte? Proč by měli mě trávit?

PETR: Proč by měli vás... *(Vstává.)* Aha, já už... *(Couvá.)* Vy tu nejste prvně, pane prokurátore. Vy taky, vy jste taky z toho družstva. *(JULII.)* On je taky *(směje se)*, taky vrah!

PROKURÁTOR *(prudce vzhledne):* Jen klid, vážený příteli. Já jsem po... *(Chytne se za břicho.)*

PŘÍSLUŠNÍK *(vstane, dojde k PETROVI):* Vy se mi nelíbíte. Vy se mi od počátku nelíbíte. Napřed předstíráte, že jste z družstva, a teď zase vám vadí, že je někdo z družstva.

DRUHÝ PŘÍSLUŠNÍK: Tak pozor, pozor! *(Dojte k PETROVI, cloumá mu ramenem.)* Kdo vy vlastně jste? Nechcete vy vlastně po-
buřovat?

JULIE *(vstává):* Petře, pojd'! Pojd' už odtud!

DRUHÝ PŘÍSLUŠNÍK: Tak počkat, počkat! Tady ten pán urazil spoustu slušných lidí. A tohle družstvo taky, to nejde jen tak: půjdeme!

PETR: Odejít s tebou? Myslíš, že nevidím, jak se chováš? Že jsem už zapomněl, jaks vzala tu přihlášku? *(Kategoricky.)* Jdi si sama! Já *(křičí)*, já to tady rozbiju. Třeba sám! Já neodejdu, dokud...

POSLANEC *(vstoupí, na první pohled je zřejmé, že nyní vstoupila osobnost. Perfektně oblečen v šaty, v nichž navštěvuje recepci, mírně prošedivělý, s hůlkou):* Volali mě. Před chvílí. Neuvěřitelná věc. Tady v cukrárně Myriam. Prý sídlo zločinu a vražd. To je neslýchané. Okamžitě je třeba povolat policii. *(Všimne si PROKURÁTORA.)* Už i vy tady, pane doktore? Začínám se uklidňovat. *(Všimne si PETRA.)* Kdo jste vy, mladý muži?

PETR: To jsem já... co jsem vás volal, pane poslanče! Obracím se na vás. Jako na představitele, jako na posledního představitele, který může... (*zarazí se*) pane poslanče, v téhle cukrárně se schází jakési družstvo. Vyrábějí otrávené houbičky a potom...

POSLANEC: Neslýchané! A toto se stalo v mém volebním obvodu? (*PŘÍSLUŠNÍKŮM.*) Konejte svoji povinnost!

PŘÍSLUŠNÍK vstane od stolu, poněkud nejistě zamíří dovnitř cukrárny.

PETR: Je to travičské družstvo a zabíjejí starce a stařeny. Kvůli bytům. Za pět tisíc prodají starého člověka – jako koně na jatka!

POSLANEC: Strašlivé! A toto slyším zde.

PŘÍSLUŠNÍK přivádí VEDOUCÍHO a HOUBAŘE.

POSLANEC: Pane vedoucí, co to slyším? Zde se vzneslo proti vám hrůzné obvinění. Slyšel jste je?

VEDOUCÍ: Ne. Ale dovedu si ho představit.

DRUHÝ PŘÍSLUŠNÍK (*zcela zmaten*): Tak pozor, pozor, pane vedoucí. Tak jen pěkně pozor.

POSLANEC: Co hodláte učinit?

VEDOUCÍ: Už jsem učinil. (*Pohlédne na DRUHÉHO PŘÍSLUŠNÍKA.*)

DRUHÝ PŘÍSLUŠNÍK (*si sáhne mimoděk na kapsu, HOUBAŘI*): Co pořád držíte ten koš?

HOUBAŘ: To je můj koš. Už můj dědek do něho sbíral houby.

DRUHÝ PŘÍSLUŠNÍK: To je nějaký divnej koš, když vydržel takový léta.

PŘÍSLUŠNÍK (*se rozhodne k činu, bere koš do ruky, obrátí ho dnem vzhůru, zkoumá ho*): A kolik bylo vlastně let vašemu dědečkovi? Aha! Tady máte něco napsanýho.

HOUBAŘ: Ani jsem si nevšim.

DRUHÝ PŘÍSLUŠNÍK: Tak pozor, pozor, tohle známe. (*Bere si koš od PŘÍSLUŠNÍKA, čte.*) J. K., Liten, osm, dva, dva. Jedna osm osm osm. Tak copak jste si to tam poznačil?

HOUBAŘ: Já protestuju, to je koš po dědkovi.

PŘÍSLUŠNÍK: To by moh každej, vylouvat se na dědka. Kdoví, jestli je vůbec ještě živej.

DRUHÝ PŘÍSLUŠNÍK: Tak tohle známe. Nás neopijete. Vy jste si tam poznačil... (*váhá*) a teď nám pěkně povíte, co. (*Prohlíží koš.*) To nemám rád, lidi, co choděj ve dne s košem a ještě si na dně poznačujou a pak se vylouvají na dědka.

HOUBAŘ: Já konám jen svoji povinnost. Tady si objednali houby a já jim je přines. Já přines takový, jaký chtěli oni. Já za to nemůžu, že chtějí muchomůrky. Já s tím mám jenom sháňku, protože jsou vzácný. Já z toho žádný cukroví nepek!

DRUHÝ PŘÍSLUŠNÍK: Jenom nevodbíhejte a pěkně se držte věci. Tak jak to bylo s tím košem?

HOUBAŘ (*ukáže koš*): Já nic nepoznačoval. To dědek. To on si tam napsal adresu.

DRUHÝ PŘÍSLUŠNÍK: Být vámi, tak tenhle koš postavím (*staví ho*) a víckrát se ho nedotknu. Když je takhle poznačenej! To by vás taky někdy moh dostat do pěkný kaše.

HOUBAŘ: Děkuju vám.

VEDOUČÍ (*POSLANCI*): Vše se vyjasní. Matěji!

PETR: Pane poslanče, musím vás varovat. Tady jsou všichni smluvení. Je to zločinné družstvo! Není tu bezpečno, ani pro vás!

MISTR CUKRÁŘSKÝ vstoupí.

VEDOUČÍ: Matěji, tady ten pán stále tvrdí, že tvoje houbičky jsou otrávené.

MISTR CUKRÁŘSKÝ vezme z police dva talíře, svou obrovskou tlapou nabere houbičky a naloží je na talíř.

PŘÍSLUŠNÍK (*přisedne k JULII, nalévá si*): Tak co, slečno? Mám už vyhlídnutý váleudy. Krásný černý. S vyšitýma šavlema. (*Napije se, zpívá.*)

Ta hvězdička
Však zhasíná,
na tebe, Zdeničko,
srdce mé vzpomíná,
Zdeničko má.

PETR (*o HOUBAŘI*): Tady ten přinesl košík hub. Jedovatých hub. Těch nejedovatějších.

POSLANEC: Vy jste přinesl houby?

HOUBAŘ: Člověk se musí nějak žít. Jsou děti. Je rodina. Stavím. Jsou dluhy. Kdyby kupovali jiný, přines bych jim jiný. Mně je jedno, co nosím.

PROKURÁTOR (*vstane, dojde k PETROVI*): Uklidněte se, vážený příteli. Slyšíte, živí se jenom. Každý se musí nějak žít. I vy budete jednou muset.

POSLANEC (*PROKURÁTOROVI*): Toto strašlivé obvinění slyšet zde na půdě cukrárny Myriam. Z úst člověka tak mladého! Ne, pane doktore, nepřesvědčíte mě. To je konec. Jsem unaven, jsem sklíčen.

MISTR CUKRÁŘ i s talířky dojde až k PETROVI. Postaví před PETRA jeden z talířků, pokyne mu.

VEDOUČÍ: Mistr vás zve. Sní s vámi všechny houbičky.

POSLANEC: Z úst člověka, v němž jako by ke mně promlouvala sama budoucnost vlasti. (*Zavrtí hlavou, jakoby v úžasu.*) Jsem unaven!

PETR (*odstrčí talíř*): Nevezmu to do úst.

MISTR CUKRÁŘ mu přistrčí znovu talíř, zatváří se výhrůžně.

VEDOUCÍ (PETROVI): Neměl byste odmítat, pane. To byste neměl odmítat. Je to specialita cukrárny Myriam.

MISTR CUKRÁŘ vezme první houbičku do úst, vytřeští oči a spolkně ji.

POSLANEC: Ta drtivá obžaloba od vás, mladý muži. Vše, co jsme učinili, činili jsme přece pro vás. Aby mládí konečně mělo otevřenou cestu. Neváhali jsme obětovat mládí a síly a svoje životy. *(Křičí.)* Neváhali jsme obětovat to nejdražší. Krev! Vlastní naši krev. Zkrápěla prach, kterým jsme kráčeli, abyste žili, abyste se mohli šťastně a bezstarostně rozplozovat.

VEDOUCÍ zatleská. DRUHÝ PŘÍSLUŠNÍK a PROKURÁTOR tleskají. MISTR CUKRÁŘ, který až dosud pojídal houbičky, překvapeně vzhlédne, potom několikrát mohutně tleskne. Znovu vezme houbičku, strčí ji do úst. Náhle uhodí pěstí do stolu.

VEDOUCÍ: Mistr čeká, kdy ochutnáte jeho houbičky!

PETR: Já je nechutnám, nebudu je jíst. Pane poslanče, ty houbičky jsou... Chtějí mě, tady, před očima všech, před vašima očima mě chtějí otrávit!

POSLANEC *(je plně zaujat svou řečí):* Jak bolestné chvíle jsem se dočkal! Zde na půdě cukrárny Myriam se cosi děje, s čím tento mladý člověk nemůže souhlasit. Jsem zasažen. Jsem unaven.

PETR se odhodlá, vymění prudkým gestem talíře.

VEDOUCÍ: Tohle se nedělá, mladý muži! Kde jste viděl takové chování? *(Vrací opět talíře, jak byly.)*

MLADÍK V ČERNÉM (*vleče DÍVKU V ZÁVOJI. Na okamžik se zarazí, když spatří tolik lidí, potom jde k VEDOUCÍMU*): Pane vedoucí, ona odmítá vstoupit dovnitř! Řekněte jí, že na tom nic není. Že to všichni klidně vzali, že všichni byli šťastni!

VEDOUCÍ: Upřímnou soustrast, slečno. To je život a vy jste mladá. Musíte založit domov.

MLADÍK V ČERNÉM: Zaplatili jsme to. Těch peněz! Moh jsem za to mít skútra, ty! (*Vrhne na DÍVKU zdrcující pohled.*) Pane vedoucí!

VEDOUCÍ: Nemohu vám, bohužel, posloužit. Mé závazky vůči vám už skončily.

MLADÍK V ČERNÉM: Ale vy, vy jste přece, vy jste mi to sám radil!

VEDOUCÍ: Každý jedná svobodně. Aspoň tady v cukrárně Myriam. (*Odhání ho gestem, PETROVI.*) Tak vy odmítáte? (*Obrátí se k MISTROVI CUKRÁŘSKÉMU.*) Odmítá!

PETR: Leda z těch. (*Vyměňuje znovu talířek.*)

POSLANEC: Tolik let práce. Byla snad marná? Založil jsem družstvo a řídil je bez nároků na odměnu a odpočinek. Jenom proto, aby vy (*ukáže na PETRA a na JULII a na CHLAPCE V ČERNÉM a jeho DÍVKU*) jste mohli pokojně směřovat do přístavu své šťastné budoucnosti!

DRUHÝ PŘISLUŠNÍK: Tak pozor, pozor, mladý muži! Takovýhle kousky si tu nebudete dovolovat! (*Vyměňuje opět talířek.*) A jezte! A pěkně to švihat, švihat!

PETR (*v hrůze odstoupí*): Co! Vy, vy jste založil tohle družstvo?

POSLANEC: Pro vás, děti moje, abyste měly střechu nad hlavou. Abyste se mohly v tichu a míru rozplozovat. Aby na vašich rtech mohl spočinout šťastný úsměv. Abyste v tichu a míru mohly vyslovit to líbezné a něžné slovo: domov.

VEDOUCÍ tleská.

PETR: Tak vy taky! (*Rozhlíží se.*) Kde to jsem? Kam jsem se to dostal?

PŘÍSLUŠNÍK tleská nadšeně poslanci.

JULIE (*povstane od stolu*): Petře, pojd' odtud. Pojd', tady už nemůžeme zůstat.

DRUHÝ PŘÍSLUŠNÍK: Počkat, slečno. Tady ten pán napřed sní, co mu nabízejí. A taky chci nejdřív vidět jeho papíry!

HOUBAŘ (*PETROVI*): Tak proč si nevezmete ty houbičky? Zdržujete všechny! Na mě čeká rodina!

MLADÍK (*vběhne rovnou k VEDOUCÍMU*): Pane vedoucí, ona pořád zpívá!

JULIE: Pojd', Petře! Oni... oni tě jsou schopni zabít.

MLADÍK (*úspěšně*): Slíbil jste mi, že nejdéle za hodinu, a ona zatím pořád zpívá! A jaký cajdáky! A dokonce chce mě objímat a líbat!

PETR (*JULII*): Zůstaneme tady. Aspoň si vyplníš tu přihlášku. (*Směje se.*) Měla bys konečně ten líbezný a něžný domov.

MLADÍK: Říká mi, synáčku! Ona mi říká: synáčku! Já, já... (*Křičí.*) Nevydržím to už! Dejte mi ještě ty houbičky!

JULIE (*přistoupí k PETROVI*): Petříčku... pojď, tady jsou všichni proti tobě. Oni tě... oni tě zabijou.

PETR (*ji odstrkuje*): Ať mě zabijou. Než žít mezi takovými lidmi!

PROKURÁTOR (*k němu přistupuje*): Uklidněte se, vážený příteli! Nikdo vám nechce ublížit. Tady všechno, co dělají, dělají pro vás. Dokonce vám nabízejí pohoštění. (*Jde, vezme z Petrova talíře houbičku.*) No vemte si přece! (*Dává mu ji k ústům – ostatním.*) Nechce. Tak ho přece nebudeme nutit, když nechce. Ať si jedí, ať si dělají, co chtějí, jsou mladí, musíme mít pochopení. A já (*křičí*), já už chci klid! Skončete to! Nechte ho odejít!

PETR (*trochu užasle PROKURÁTOROVI*): Ale já nechci odejít. Musím nejdřív, musím vám říct, co si myslím. O téhle cukrárně, o tom družstvu. Ať to slyšíte, ať to jednou všichni slyšíte.

JULIE: Petře, pojď! Co jim chceš říkat? Petře! Já půjdu s tebou! Nepotřebuju ten byt. Budu se s tebou milovat, Petře. Zase pod mostem a na lavičce a v parku a v lese. A až budeš vydělávat, najmeme si někde kůlnu a Petře, až budeme staří, až budeme hodně staří, možná si ušetříme...

PŘÍSLUŠNÍK (*ji odvádí*): Jen ho nechte, slečno, s takovým štěstím neuděláte. (*Opile.*) Podívejte! (*Vytahuje z kapsy dekret.*) Tady to máte černý na bílým. Čtěte to jméno! (*Postaví se do pozoru.*) To jsem já.

PROKURÁTOR (*o JULII*): Má pravdu, chlapče. Jděte se vyspat k mamince. Do zítřka se vám všechno rozleží. Co byste tady povídal? (*Tiše.*) Stejně to všichni dávno víme! (*Křičí.*) Víme to, víme to!

PETR: Já to říkám kvůli sobě. Abych to sám slyšel. Nahlas – slyšel. Vrazi! Jste všichni vrazi! I vy! (*PROKURÁTOROVI.*) I vy! (*Na MLADÍKA V ČERNÉM.*)

PROKURÁTOR (*křičí*): Ticho! Jděte pryč! Já vám nařizuji, opusťte cukrárnu Myriam! Kdyby nebylo mě, víte, co by bylo? Víte, co by se s vámi stalo? (*Rozhlíží se, unaveně.*) Já chci klid, já sám jdu odtud... Já už chci klid. (*Bere si houbičku, jde ke svému stolu, polkne ji.*)

PETR: I vy! (*Na DÍVKU V ČERNÉM.*) I když teďka roníte slzy. Všichni, všichni jste vrazi!

HOUBAŘ (*VEDOUCÍMU*): To myslí jako i mě? (*Křičí.*) No dovolte, v životě jsem nepodříz ani slepici! (*PŘÍSLUŠNÍKŮM.*) Tak pá-nové, jsme snad v civilizovaný společnosti!

DRUHÝ PŘÍSLUŠNÍK: Tak pozor, pozor! Občane! Aby z toho nebylo pobuřování.

PROKURÁTOR (*si u stolu zpívá*):
Od Pankráce ke Krči vede silnice.
Tam po pravé straně stojí trestnice.
Tradrá, tradrá, tradá, travička zelená...
Tradrá, tradrá, tradrá, trhá ji má milá, juch!

PETR: Všichni, co tu stojíte, jak jste jen mohli!

POSLANEC (*téměř sladce*): Pro vás, můj chlapče! Chtěli jste se rozplozovat, a nebylo kde. A my pro vás své vlastní otce a matky, pro vás je obětujeme!

PETR: Já se nebudu válet v lůžku potřísněném jedem. Nechci se milovat pod střechou, která zadržovala výkřiky vražděných. Já nechci! To radši v lese... To si radši rukama vyhrabu díru v zemi...

PŘÍSLUŠNÍK (*opile JULII*): Ale dobře mluví ten tvůj. On je to – řečník.

DÍVKA V ZÁVOJI (*se vrhá na kolena před stůl, na němž mluví PETR*):
Odpuštění, odpuštění!

MLADÍK V ČERNÉM: Vstávej, ty! To jsou takové řeči! Zaplatili jsme to. Já v zemi hrabat nebudu.

STARÁ DÁMA (*její zpěv se blíží*):
Co sem milovala tak ráda,
to mně jiná flundra přebrala!

MLADÍK: Pane vedoucí, slyšíte ji?

PETR: Víím, že nejste zvyklí slyšet tohle. Lížou vám ruce za ty papírky, za ty zkrvavené dekry, které jste si sami vymysleli a kterými přidělujete lůžka k rozmnožování. Máme se rozmnožovat, protože kdybychom nebyli, neměli byste s kým kupčit, na koho svádět svoji nemravnost. Neměli byste od koho brát úplatky. Neměl by vás kdo krmit, až projíte, co jste stržili za své oběti!

DRUHÝ PŘÍSLUŠNÍK: Tak pozor, pozor! (*Pohlédne na POSLANCE, který se zájmem naslouchá.*) Tohle už je skoro pobuřování. (*Pohlédne na PŘÍSLUŠNÍKA, který sedí vedle JULIE a civí na ni.*)

STARÁ DÁMA (*vstoupí, zpívá*):
Co mi dáte s sebou do hrobu?
Můj zelenej věnec na hlavu –
Já už nemám věneček,
připravil mě vo něj miláček.

(*Dojde k MLADÍKOVÍ.*) Synáčku... Ještě jednou vás vidím... Jak jsem ráda, že vás ještě jednou vidím. Člověka, co byl ke mně laskavý.

MLADÍK (*ji posazuje na židli, zoufale*): Pane vedoucí, nemáte ještě ty houbičky?

VEDOUČÍ (*stroze*): Došly. Má je všechny tady ten. (*Ukáže na talíř, který byl určen pro PETRA.*)

JULIE (*vstane, dojde k PETROVI*): Petře, pojd' už! Nech toho! Oni tě...

PETR: Můžou mě zabít. Jsem tu sám proti nim. Já to vím. Víím, že i ty...

JULIE: Stejně tě neposlouchají. Oni to stejně vědí.

STARÁ DÁMA (*dojde ke stolu, kde ještě na talíři leží houbičky. Usedne, kyne MLADÍKOVÍ*): Synáčku, pojd'te se posadit! Teď já pohostím vás! (*Přistrkuje talíř směrem k němu.*)

PETR: Já nemluvím pro ně. Můžou mě zabít. Mně je to jedno. (*Křičí.*) Copak se dá žít tam, kde žijí nepotrestaní vrazi? Tam, kde mocní chrání vrahy! A ti druzí prosí o kousek kořisti?

JULIE: Ale já –

PETR: I ty.

POSLANEC (*zatleská*): Správně!

PETR: Co, vy? Vy tleskáte?

POSLANEC: Tleskám vaší spravedlnosti, která nešetří nikoho. (*Velkým hlasem.*) Je třeba spravedlnosti, která nešetří nikoho. Ano – kolikrát jsem se mučil tou otázkou.

PETR: Ale já, já vás přece obviňuji! Vy jste vrazi!

POSLANEC: Provinil jsem se něčím? A někdy mě napadá: ano, velkou láskou, k vám, děti moje. Ta mě zaslepila a vy (*ostatním*) vy, což jste nepřicházeli jako jehňátka? Nenastavovali jste dlaň? Nekřičeli jste: díky!/? A teď ta obvinění? Ta obvinění, jejichž hrot dosahuje až sem! (*Chytne se za srdce.*) Až do mého srdce! Jsem unaven. Jsem zasažen.

MLADÍK V ČERNÉM: Tak už dost těch řečí! Už toho nechte! Nikdo na to není zvědavěj!

PETR: S takovými... já nechci žít s takovými!

VEDOUČÍ: Musel byste teda přestat žít. To vy přeci nechcete. To jste odmítli! (*Ukáže na talíř s houbičkami.*) Chcete žít, abyste nás mohl obviňovat!

PROKURÁTOR (*se vztyčí*): Ticho! Teď řeknu něco já. Teď povím všechno, co vím já.

Ticho.

(Zpívá.)

Na Pankráci, na malém vršíčku,
jest tam pěkné stromořadí,
měl jsem holku namluvenou,
ale jinej mi za ní chodí.

(Sedá si.)

STARÁ DÁMA *(povstane):* Já taky. Já... Život přece..., když se tak dívám kolem sebe, jak tu tak družně sedíme, je krásný. *(Zpívá.)*

Vždycky jsem si přála z růže květ,
že mně můj miláček zkazil svět.
Vždycky jsem si přála olivu,
že jsem skrz něho šla do hrobu.

POSLANEC: Ale já přesto tleskám. *(Tleská PETROVI.)* Vaší opravdovosti i zanícení. Já tleskám té neúplatné touze po čistotě, která nečiní rozdíl! *(Pokyne MISTRU CUKRÁŘI, ten uchopí PETRA, který se nebrání, vysazuje si ho na ramena.)* Potřebujeme mládí a čistotu! Potřebujeme ty, kteří dovedou dát přednost kamennému lůžku pod obloukem mostu před lůžkem, které považují za poskvrněné. Potřebujeme ty, kteří dovedou křičet o zločinech, aby zlo, které je nutné, se nestalo zvykem. Potřebujeme ty, kteří nerozdělují, ale spojují. Byli jsme spojeni v touze pomáhat vám hledat domovy. A jsme spojeni údery vašich hněvivých slov. Cítíme se býti vinni, neboť kdo z lidí je nevinnen? *(Ostatní tleskají.)* A kdo by jednou za čas netoužil slyšet, že není sám ani ve svých touhách, ani ve svých vinách? Mladý muži, potřebujeme vás v našem družstvu! Přicházejte každého čtvrtka o osmé hodině sem do cukrárny Myriam

a křičte ze všech svých sil! (*Podává vzhůru PETROVI ruku a tiskne mu ji.*) Opakujte ta krásná očištná slova, která jste pronesl dnes! Díky vám!

PŘÍSLUŠNÍCI, PROKURÁTOR a VEDOUCÍ tleskají.

DÍVKA V ZÁVOJI (*pokleká před POSLANCE*): Odpuštění, pro mě odpuštění!

MLADÍK V ČERNÉM: Odpustil nám všem. Copak to nechápeš, káčo?

STARÁ DÁMA (*zpívá*):

Nazdar, nazdar, nazdar,
ještě jednou nazdar!

MLADÍK ji podpírá.

HOUBAŘ: Tohle se mi nezdá. Vždyť on o mně mluvil jako o nějakém zločinci. Proč ho oslavujou? Kde tohle skončí?

Všichni zvolna následují MISTRA CUKRÁŘE, který odnáší PETRA na ramenou.

JULIE: Petře, Petře!

VEDOUCÍ (*osamí s JULIÍ*): Bude teď každý čtvrtek docházet a obviňovat nás. Jste na něj jistě hrdá.

JULIE: Já nevím, já nevím! (*Vstává.*)

VEDOUCÍ: Kam tak spěcháte, slečno? Nemáte přece kam...

JULIE: Myslela jsem, že bych měla za ním...

VEDOUCÍ: Kam?

JULIE: Ano, kam?

VEDOUCÍ: Bude dnes chladná noc!

JULIE: Myslíte?

VEDOUCÍ (*vzhlédne*): S jinovatkou! (*Přisedne si k JULII.*) Mluvil hezky ten chlapec. Ale člověk přece potřebuje mít svůj pokoj. Své ticho. Svůj kout, chápete mě přece!

JULIE: Já vás chápu.

VEDOUCÍ: Když se na vás tak dívám, slečno... Na vaše ústa, na vaše ruce, říkám si, jaký hřích, jaká nesmyslná rozmařilost, nejsou-li denně líbány. Promiňte mou otevřenost, slečno. Neodvážuji se vám znovu nabídnout tu přihlášku. (*Neotevře ani desky.*) Ale kdybyste dovolila... zde, hned za krámem... Není to ovšem nic přepychového. Pracoval jsem vždycky jen nezištně. Ale trochu tepla a tiché hudby, snad dohromady to složí ten pocit, pro který odedávna používáme to sladké a něžné slovo: domov! (*Vstane, dojde k automatu, vhodí minci, zazní sladká hudba. Čeká.*)

JULIE skloní hlavu, nehýbá se. VEDOUCÍ stále čeká.

Z dálky se blíží mohutné řinčení poklic dalšího pohřebního průvodu.

Opona.

Ivan Klíma
Cukrárna Myriam

Edice Drama

Ilustrace na obálce Lars Poyansky/Shutterstock.com

Redakce Markéta Teuchnerová

Vydala Městská knihovna v Praze
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání
Verze 1.0 z 23. 10. 2020

ISBN 978-80-274-1172-6 (epub)

ISBN 978-80-274-1173-3 (pdf)

ISBN 978-80-274-1174-0 (prc)